

A 2023. december 8-án életbe lépő EU-s borjelölési szabályok

Gál Péter

főosztályvezető
Agrárminisztérium, Borászati és Kertészeti Főosztály

2023.05.08.

Jogi nyilatkozat

1. Jelen diasor célja a 2023. december 8-án hatályba lépő EU-s borjelölési szabályok alkalmazására való felkészülés.
2. Jelen előadás nem helyettesíti, hanem pusztán magyarázza és összefoglalja a benne idézett jogszabályok rendelkezéseit.
3. Az előadás még nem hatályos jogszabály-tervezetekre is hivatkozik. Ezek tartalma értelemszerűen még változhat.
4. Bármilyen eltérés vagy jogvita esetén az idézett jogszabály szövege tekintendő irányadónak.
5. A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény, valamint a 60/1992. (XI. 17.) AB határozat alapján a minisztérium állásfoglalás kibocsátására nem jogosult, ezért a tájékoztatásban foglaltakra a természetes és a jogi személyek jogvitájukban nem hivatkozhatnak

A mai webinárium legfontosabb kérdései

- Miről lesz szó?
- Mi *ennek* a webináriumnak a célja?
- Mik az új előírások?
- Mit lesz kötelező a címkén jelölni, és mit lehetséges elektronikus úton megadni?
- Mik az átmeneti szabályok?
- Hogy néz ez ki a gyakorlatban?

2

Miről szól az előadás?

A 2023. december 8-tól alkalmazandó új EU-s borjelölési szabályokról. Egyéb, potenciálisan jelölési kérdéseket felvető jogszabályi változásokat nem érintünk ma. A webinárium gyakorlati szemléletű, így nem fogjuk részletesen tárgyalni az új szabályozás mögött meghúzódó okokat.

Ez a webinárium célja az új EU-s jelölési szabályok alapjainak ismertetése. Az előadás elsősorban azokra az elemekre tér ki, amiket már biztosan tudunk. Ezen túlmenően, mivel a borok világa nagyon gazdag, nagyon sokféle esetet tudunk megkülönböztetni, az összeset nem tudnánk bemutatni. Ezért csak egy egyszerű példát fogunk megnézni.

Mik az új előírások?

Új jelölési elemként jelenik meg a tápérték és az összetevők listája. Ezen túlmenően az összes allergént kötelező lesz jelölni.

Új jelölési elemek

- Allergének (az összes)
- Összetevők
- Tápérték

A változások röviden: *általánosan*

1. Termékkategória
VAGY
Földrajzi árujelző
+ erre utaló kifejezés
2. Úrtartalom
3. Tényleges alkoholtartalom
4. Származási ország
5. Palackozó/termelő/forgalmazó
6. Édességi kategória (csak habzóborok)

1. Termékkategória
VAGY
Földrajzi árujelző
+ erre utaló kifejezés
2. Úrtartalom
3. Tényleges alkoholtartalom
4. Származási ország
5. Palackozó/termelő/forgalmazó
6. Édességi kategória (csak habzóborok)
- 7. Tápérték (lehetséges részben elektronikusan)**

7. Allergének:
 - szulfitek
 - tojás/tojásalapú termék
 - tej/tejalapú termék
8. Tételszám
9. Importőr (ha nem EU-s a bor)

- 8. Összetevők (lehetséges részben elektronikusan)**
Köztük **minden** allergén (1169/2011/EU II. m.)
9. Tételszám
10. Importőr (ha nem EU-s a bor)
- 11. Minőségmegőrzési idő (csak alkoholmentesített és részben alkoholmentesített)**

„x” minimum 1,2 mm

4

Ez a dia általánosságban mutatja meg a változásokat: a bal oldalon a jelenlegi szabályok szerinti kötelező elemek vannak felsorolva, a jobb oldal pedig a decembertől hatályos állapotot mutatja. Pirossal vannak kiemelve az újdonságok.

A tápérték esetében az energiatartalmat minden esetben a kiserelésen lévő címkén kell jelölni, amelyet az „E” betűnek kell megelőznie.

Az összetevőknél az allergének jelölése kötelező mindenképpen a kiserelésen lévő címkén.

Az eddigiekhez hasonlóan továbbra is alkalmazni kell a minimális betűméretre vonatkozó szabályt: a kötelezően jelölendő adatok betűmérete legalább akkora kell, hogy legyen, hogy a kis „x” karakter magassága elérje az 1,2 mm-t.

A változások röviden: egy példa

▪ magyarországi földrajzi árujelzős csendesbor (a termékleírás jelölési szabályai nélkül)

1. Földrajzi árujelző
+ erre utaló kifejezés
2. Úrtartalom
3. Tényleges alkoholtartalom
4. Származási ország
5. Palackozó/termelő/forgalmazó

1. Földrajzi árujelző
+ erre utaló kifejezés
2. Úrtartalom
3. Tényleges alkoholtartalom
4. Származási ország
5. Palackozó/termelő/forgalmazó
- 6. Tápérték (lehetséges részben elektronikusan)**

6. Allergének:
 - szulfidok
 - tojás/tojásalapú termék
 - tej/tejalapú termék
7. Tételszám

- 7. Összetevők (lehetséges részben elektronikusan)**
Köztük **minden** allergén (a 1169/2011/EU II. melléklet szerint)
8. Tételszám

„x” minimum 1,2 mm

Ez a dia egy magyarországi földrajzi árujelzős csendesbor esetét mutatja (a termékleírásban foglalt külön szabályok *nélkül*). Az előző diához hasonlóan itt is a bal oldalon a jelenlegi szabályok szerinti kötelező elemek vannak felsorolva, a jobb oldal pedig a decembertől hatályos állapotot mutatja. Pirossal vannak kiemelve az újdonságok.

- 1308/2013/EU rendelet (EU) 2021/2117 rendelet által módosított változata: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R2117>
- 1169/2011/EU rendelet (kizárólag amiatt kell alkalmazni, mert a 1308/2013/EU rendelet meghivatkozta): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:02011R1169-20180101&qid=1683272142281>
- (EU) 2019/33 rendelet módosítása. Ez jelenleg folyamatban van, az Európai Bizottság által társadalmi egyeztetésre közzé tett változat: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13380-Indication-of-wine-ingredients-and-adaptation-of-the-rules-for-geographical-indications-in-the-wine-sector_hu

A szóban forgó új szabályok jogi hátterét a dián szereplő jogszabályok adják (fogják adni).

Allergének

1. Glutént tartalmazó gabonafélék, azaz búza (például tönkölybúza vagy khorasan búza), rozs, árpa, zab, illetve hibridizált fajtáik, valamint a belőlük készült termékek, kivételekkel.
2. Rákfélék és a belőlük készült termékek.
3. **Tojás és a belőle készült termékek.**
4. Hal és a belőle készült termékek, kivételekkel.
5. Földimogyoró és a belőle készült termékek.
6. Szójabab és a belőle készült termékek, kivételekkel.
7. **Tej és az abból készült termékek (beleértve a laktózt), kivételekkel.**
8. Diófélék, azaz mandula (*Amygdalus communis* L.), mogyoró (*Corylus avellana*), dió (*Juglans regia*), kesudió (*Anacardium occidentale*), pekándió (*Carya illinoensis* [Wangenh.] K. Koch), brazil dió (*Bertholletia excelsa*), pisztácia (*Pistacia vera*), makadámia vagy queenslandi dió (*Macadamia ternifolia*) és a belőlük készült termékek, kivéve az alkoholpárlatok – így például mezőgazdasági eredetű etil-alkohol – készítéséhez használt csonthéjasok.
9. Zeller és a belőle készült termékek.
10. Mustár és a belőle készült termékek.
11. Szezám és a belőle készült termékek.
12. **Kén-dioxid és az SO₂-ben kifejezett szulfitek** 10 mg/kg, illetve 10 mg/liter összkoncentrációt meghaladó mennyiségben; a számítást a fogyasztásra kész termékekre vagy a gyártó utasítása alapján elkészített termékekre vonatkozóan kell elvégezni.
13. Csillagfűrt és a belőle készült termékek.
14. Puhatestűek és a belőlük készült termékek.

7

Az új szabályozás a 1169/2011/EU rendelet 21. cikkében és II. mellékletében szereplő valamennyi anyag jelölését kötelezően előírja. A dia ezeket az anyagokat sorolja fel, kiemelve az eddigiekben is kötelezően jelölendő anyagokat. Az allergiát okozó anyagok jelölésére a 2019/934/EU rendelet I. melléklete A. részének 2. táblázat 1. oszlopában található kifejezés használandó.

Ha az allergéneket a többi összetevővel együtt jelölik a címkén jelölik, abban az esetben a többi összetevőtől elkülönülő **szedéssel** vagy betűtípussal kell jelölni. Ha a címkén csak az allergéneket jelölik (a többi összetevőt pedig elektronikusan jelölik), akkor az allergének felsorolását a „tartalmaz” kifejezéssel kell kiegészíteni.

Egyes allergének jelölése **eddig is kötelező volt** (ezeket emeli ki a dia félkövérrel), az új szabályozás alapján az élelmiszerek jelöléséről szóló jogszabályban rögzített, valamennyi allergén jelölése kötelező, amennyiben azok a borkészítés során felhasználásra kerültek. Az allergének felhasználása esetén azok jelölése még abban az esetben is kötelező, ha az a késztermékben csak nyomokban, vagy nem kimutatható módon vannak csak jelen. A jelölési kötelezettséget felhasználásuk ténye teremti meg, mivel kimutathatósági határunk adott esetben magasabb lehet az allergiás reakció kiváltásához elégséges koncentrációnál.

Összetevők

- **Összetevő:** minden olyan anyag, amely a késztermékben a forgalomba hozatalt követően – akár átalakult formában is - még jelen van
- **Használandó kifejezés:** 2019/934/EU rendelet I. melléklete szerinti kifejezések szerint
- Nem kell jelölni a technológiai segédanyagokat
- Meg kell adni az összes összetevőt az előállításukkor való felhasználásuk időpontjában mért tömegük szerinti csökkenő sorrendben (2% alatti koncentráció esetén a sorrend tetszőleges lehet)
- Az összetevők neve előtt annak kategóriáját is jelölni kell

8

HELYETTESÍTHETŐ KIFEJEZÉSEK

A szőlő és/vagy must jelölhető a „szőlő” kifejezéssel

A sűrített must, finomított szőlőmutsűrítmény jelölhető a „sűrített must” kifejezéssel

Ha a must javítása szacharózzal (is) történt, abban az esetben a szacharózt, mint összetevőt jelölni kell

SAVTARTALOM

Savasságot szabályozó anyagok, stabilizáló anyagok: legfeljebb 3, a borászatban használatban lévő anyag sorolható fel, amelyből legalább az egyiknek jelen kell lennie a borászati termékben,

Használandó kifejezés: 2019/934/EU rendelet I. melléklete A. részének 2. táblázat 1. oszlop 1. és 6. pontja szerint

A felsorolásban szereplő anyagok akkor jelölhetők, ha azok egymáshoz hasonlóak

Az anyagokat „tartalmaz... és/vagy” kifejezéssel kell együtt jelölni

VÉDŐGÁZ

A palackozás során felhasznált gázt vagy gázokat nem kötelező nevük szerint jelölni

A felsorolást helyettesítheti a „Védőgázos csomagolásban palackozva” vagy a „A palackozás védőgázos csomagolásban is történhet” egyedi jelölés

Palackozási gázok felsorolása esetén a 2019/934/EU rendelet I. melléklete A. részének 2. táblázat 1. oszlop 8. pontja alatt található anyag nevét kell használni

PEZSGÓSÍTÉS

A tirázslikőr és az expedíciós likőr felhasználását a „tirázslikőr” és „expedíciós likőr” kifejezéssel lehet jelölni

Ha a tirázslikőr és az expedíciós likőr összetevőit fel kívánják sorolni, abban az esetben azokat a fogalmat követő zárójelen belül a 2019/934/EU rendelet II. mellékletben meghatározott nevük szerint megtenni

Tápérték

Átlagos tápérték 100 ml termékben	
Energia	... kJ/ ... kcal
Zsír	... g
amelyből telített zsírsavak	... g
Szénhidrát	... g
amelyből cukrok	... g
Fehérje	... g
Só	... g

**Nem 1 literre,
hanem
100 ml-re
kell mindent
kifejezni!**

- Teljesen új kötelezettség
- 1169/2011/EU rendelet 9. cikke (1) bekezdés l) pont
- Mindenképpen jelölni kell a címkén: energiatartalom
- Elektronikusan jelölhető: minden más

9

Figyelem! A borászatban jellemzően 1 literre fejezzük ki egy-egy anyag koncentrációját. Itt viszont 100 ml-re kell.

Energiatartalom számítása: 1169/2011/EU 30. cikk szerinti referenciaértékkel:

- alkohol: 29 kJ/g; 7 kcal/g,
- szerves savak: 13 kJ/g – 3 kcal/g
- cukor: 17 kJ/g – 4 kcal/g

Egyéb tápértékjelölések (a borászati termékekre nagy általánosságban igaz értékek):

- zsír, só: jellemzően 0 g/100 ml
- fehérje: jellemzően 0,1 g/100 ml

A jelölési toleranciákról részletesen:

https://eelmiszerlanc.kormany.hu/download/6/ab/60000/%C3%9A mutat%C3%B3_t%C3%A1p%C3%A9rt%C3%A9kek_t%C5%B1r%C3%A9shat%C3%A1rainak_meg%C3%A1llap%C3%ADt%C3%A1s%C3%A1hoz_magyar%20ford%C3%ADt%C3%A1s_2013_04_23.pdf

Példa az alkalmazásra: *a bor jellemzői*

- Egy egyszerű eset: **magyarországi földrajzi árujelzős csendes bor**
- Földrajzi árujelző: Dunántúl
- Analitika:
 - tényleges alkoholtartalom: 12 %vol
 - cukortartalom: 4 g/l
 - titrálható savtartalom: 6 g/l
- Elvégzett (jelölést érintő) borászati eljárások:
 - alkoholtartalomnövelés (mustjavítás): volt, répacukorral
 - kénezés
 - védőgázos palackozás

A következő dián egy konkrét példán keresztül fogunk bemutatni egyes jelölési kötelezettségeket. Ez a dia az érintett bor tulajdonságait ismerteti.

Példa az alkalmazásra: *mi van a címkén?*

1. Dunántúl tájbor
2. 0,75 liter
3. 12 %vol
4. Magyar bor
5. Palackozta: XY Kft. (Budapest, Magyarország)

1. Dunántúl tájbor
2. 0,75 liter
3. 12 %vol
4. Magyar bor
5. Palackozta: XY Kft. (Budapest, Magyarország)
6. **E 363 kJ/87 kcal (100 ml-ben),
összetevők és tápérték:**

6. Szulfidokat tartalmaz
7. L.ABCD

7. Szulfidokat tartalmaz!
8. L.ABCD

Ez a dia azt mutatja meg, hogy mit kell feltüntetni az adott bor kiszerelésén található címkén.

Az általános ismertetésnél látottakhoz hasonlóan itt is a bal oldalon a jelenlegi szabályok szerinti kötelező elemek vannak felsorolva, a jobb oldal pedig a decembertől hatályos állapotot mutatja. Pirossal vannak kiemelve az újdonságok.

Fontos: a QR-kód csak egy lehetséges megoldás, nem kötelező ezt alkalmazni. . Az elektronikus címkéhez vezető útnak közvetlenül az adott borászati termékhez kapcsolódó (és csak ahhoz kapcsolódó) elektronikus jelölési felülethez kell vezetnie.

Példa az alkalmazásra: *elektronikusan jelölt*

Átlagos tápérték 100 ml termékben	
Energia	363 kJ/ 87 kcal
Zsír	0 g
amelyből telített zsírsavak	0 g
Szénhidrát	0,4 g
amelyből cukrok	0,4 g
Fehérje	0,1 g
Só	0 g

Összetevők: szőlő, szacharóz. Tartósítószeres és antioxidánsok: szulfitokat tartalmaz. Védőgázban csomagolásban palackozva.

Az elektronikus jelölés szabályai

- A fizikai címkéről közvetlenül elérhető elektronikus felület, ami az adott tételhez tartozó információkat jeleníti meg
- Semmilyen információ nem gyűjthető az elektronikus felületet felkeresőkről (sütik)
- Semmilyen marketinginformáció nem közölhető
- Nem helyezhető el a borászati termékhez kapcsolódó egyéb jellemzőket bemutató vagy magyarázó felületre mutató link vagy utalás

13

Az összetevők felsorolása nem tüntethető fel értékesítési vagy marketing célokra szánt egyéb információkkal együtt

Kapcsolódó adminisztrációs kötelezettségek

- Jelölésköteles összetevők feltüntetése a kísérőokmányokon
- Jelölésköteles összetevők megadása a bortermelői regiszterben
- A helyes jelölés a forgalomba hozó felelőssége

2023. december 8. előtt
előállított és címkézett
borászati termékek

2023. december 8. előtt
előállított
borászati termékek

Az átmeneti szabályok még pontosításra szorulnak. Az EU-ban zajló jogi vita lényege, hogy az új jelölési szabályok alól kivételt élvező termékek körét hogyan határozzák meg. Az egyik elképzelés szerint 2023. december 8. előtt előállított és címkézett borászati termékek élveznének kivételt, míg a másik álláspont a kivételes státusz feltételeit ennél megengedőbbben kell meghatározni, és az összes, 2023. december 8. előtt előállított borászati termék oda tartozik attól függetlenül, hogy mikor címkézték. (A vita azért jogi vita, mert formailag a társjogalkotók megállapodásának helyes szövegezéséről folyik.)

Felkészülés az alkalmazásra: *terveink*

- Közös munka a NÉBIH-hel és a HNT-vel
- Lobbi az átmeneti szabályok helyes értelmezéséért
- EU-s útmutató komplettírozása a magyar igények szerint
- Minden engedélyezett anyag feltüntetési kötelezettségéről legyen EU-s állásfoglalás
- A hazai jogszabályi környezet módosítása
 - regisztervezetés
 - kísérőokmányok
 - végső származási bizonyítvány
- Törekszünk arra, hogy legyen központi megoldás a hazai borok elektronikus jelölésére (nem kötelező módon)
- További webinárium(ok)
- Jelölési útmutató frissítése

kérdések: bortorveny@am.gov.hu

16

Ez a dia az új szabályok alkalmazására vonatkozó AM-NÉBIH-HNT közös **terveit** foglalja össze.

Nagyon fontos, hogy minél több gyakorlati részlet kérdést kapjunk az ágazat részéről. Ezeket a kérdéseket a bortorveny@am.gov.hu címen várjuk.

Köszönöm a megtisztelő figyelmüket!

